

Holmen

Allt dör, det är väl känt, och jag vet inte om det som dör någon gång kommer tillbaka. Jag har vandrat längs denna världens vägar och det enda jag lärt mig är att vägen alltid går vidare och att den enda som har möjlighet att komma tillbaka är jag.

Som flodens löpa på bädden är jag. Sett tusen stränder har jag, och dragit med mig något från varje har jag nog också, men liksom flodloppet fångar jag bara skärvor. Och allt jag samlat på mig blir till slut bara gravstenar över det förflutna

Kvällen har kommit nu. Jag har äntligen återvänt. Jag sitter på holmen och ser upp på vägen där den rinner över ån, orörlig. Och jag ser nerför ån som försvinner under bron. Inte många steg härifrån växte jag upp. Jag kom tillbaka för att finna vad som är kvar av mig här.

Snart är det tid igen. Innan solen går upp har jag gett mig av. Och den här gången vet jag att jag inte kommer att återvända.

Vägen går alltid vidare. Jag rinner som flodens lopp över dess bädd och liksom floden vet jag inte vart jag är på väg; jag bara svängde fel en gång och lät mig bäras vidare.

Jag visste allt. Jag hade svaren och jag hade funnit dem själv, efter att jag mött krigarna, men långt innan jag blev en av dem. Deras bedrifter fanns i mitt huvud långt innan vi faktiskt möttes, innan jag korsade den förbjudna gränsen och kom till den andra sidan. Jag skulle vilja ha upplevt äventyren med dem, men jag vet att det är omöjligt.

Jag önskar ibland att tiden inte var rak. Då hade jag kunnat rida vid deras sida genom labyrintens mörker och ut på bron med tidsportarna. Det sägs att bron rasade. När jag tänker på det, att tiden blev rak igen den gången, är det som att få nålar intryckta under naglarna.

De kallade mig till sig en kväll, den svartögde konungen, hans tvillingbror, och han som dräpte drakarna. Vid stranden till den stora sjön som ån rinner ut i var det, och jag gav dem svaren, men inte alla, för ingen kan hantera alla svar. Jag visste vilka de var och jag kände deras öden, men de svaren ville jag inte ge dem.

Ändå sade jag för mycket, eller kanske missbedömde jag mina ords verkan, och upptäckte något jag inte visste: sambandet mellan de saker jag kände till.

Min barndom var ljus, vill jag minnas. Lycklig, i huset utanför byn, mitt ute på åkern och alldeles intill ån. Jag hade bara en vän, han var född två dagar efter mig. Vi var nog lyckliga, jag kan ju inte veta om han var lycklig men jag vill minnas att jag var det. Tills de onda tiderna kom och vi flyttade norrut.

Någon, jag tror min mor, har berättat att far grät i timmar vid tanken på att lämna huset han byggt. Men de onda tiderna hade kommit ikapp honom och han var tvungen att ge sig av och dra oss med sig. Jag minns hur jag stod hos min enda vän och såg ut mot vårt hus. Det var bara dagar kvar då.

Jag återsåg ån och huset den där natten efter att jag skickat han som dräpte drakarna i döden. Nordmännen förde mig hit den gången, fast det inte var avsikten, men kanske var det ändå oundvikligt.

Ån kanske är sig lik, jag tror det, för inga människor har försökt ändra på den som med huset där jag en gång levde. Plankorna i laxrännan är ruttnade och i stensidorna syns små grottor som vattnet gröpt genom åren.

Ingen har bytt plankorna, eller brytt sig om att laga väggarna sedan vi flyttade. De plankorna är nog äldre än jag.

I den nya byn var allt bra. Så sade de till mig i alla fall, allt var ordnat och bra där. Och alla barnen visste vad de skulle göra med sina liv, vart vägen ledde. Men jag gick ensam på min väg. När jag var elva hade jag mött nordmännen, men jag visste ännu vart jag ville. Tre år senare insåg jag att de andra barnen inte var som jag. Jag var underlig, tyckte folk, lite speciell, men väldigt snäll, sade de som tyckte om mig, dum i huvudet sade de som inte tyckte om mig. Men jag visste att nordmännen fanns där och att bara deras svartögde konung ville bli min stridskamrat skulle alla tystna. Och nu har jag iklätt mig nordmännens dräkt, dragit rustningen över min kropp och marscherar i deras led.

Och skratten har tystnat.

Jag vet att de som en gång levde omkring mig klandrar mig för mitt val. De kallar mig svikare, säger att jag vände ryggen åt mitt land och alla dem som stod mig nära. De kallar mig feg och nämner mitt namn med hånfullt nedlåtande.

De gör ont. Dessa röster som en gång förbjöd mig att delta och nu klandrar mig för att jag inte längre vill. Men jag har valt. Och klädd i nordmännens färger kan jag inte kalla anklagelserna något annat än räds-la.

Jag mötte nordmännen när jag var tio eller elva, flera år efter de onda tiderna. Jag hörde sagorna och kom så till nordmännens värld. Deras hjältedåd gick med mig varje dag när ingen annan gjorde det. Och jag önskade att den svartögde konungen skulle komma till mig och bli min vän. Tillsammans skulle vi visa de elaka vad som var rätt. Men jag var tio, eller kanske elva då, och sagorna betydde mer än nu. Jag har sett den svartögde konungen, till och med nära inpå, och han kallade mig till sig. Efter fjorton år kallade den svartögde konungen äntligen på mig.

Kanske var det en slump att nordmännen bar mig hit, att mitt hem låg vid just den här ån, och att jag kunde svaren.

Olika falla ödets lotter, sade folk om oss när vi gav oss av. Fars ögon var röda och jag trodde att han var trött. Och visst hade folk rätt! Min lott föll uppe i norr den där natten då nordmännen kom till mig som genom en dröm.

Det nya hemmet flydde jag från tidigt och jag blev en vandrare. Jag tjänade alla och ingen, gjorde ett handtag där jag fann mening i det, men hela tiden bars jag vidare. Tills jag kom till den stora ödsligheten och sent en kväll vandrade rakt in i nordmännens läger.

Sedan den kvällen bär jag deras färger på utsidan och skrattar med dem i deras gemenskap. Men tomheten rör inga sånger på. Deras färger har mening för dem, deras sånger bär känslor till dem, men mitt inre är lika svart-vitt som förr. Jag saknade mening tills de kallade mig till sig, den svartögde konungen, hans tvillingbror, och han som dräpte drakarna.

Du kommer från trakten har jag hört, sade Svartöga. Min vän här har blivit nyfiken på ön ute i sjön. Vi talade med en gamling som rabblade sagor om dvärgarnas rike och om väldiga guldskeer.

Folket här har sina sagor, svarade jag, och gubben berättade inte alla. Det talas om skatter, burna från de glömda rikena i väster, och om att dvärgarna flydde österut, upp bland bergen och byggde sina städer. Men det talas också om att onda härskare jagade bort dvärgarna och nu styr

över landet med piskor och eld. Dessutom finns det sånger som berättar att även jättarna kom från den mystiska ön, långt före dvärgarna.

Och vad säger dvärgarna? frågade tvillingbrodern.

Dvärgarnas myter berättar om hur deras konung Mothogner lämnade sina fäders salar i sydöst och drog till gudarnas kamp för att bistå sin skapare, berättade jag, och med honom följde de flesta av hans folk. Men när slaget var över delades dvärgarna i Dröjare och Vändare. Mothogner valde att stanna kvar, men många seglade österut över haven.

Och jättarna? frågade tvillingbrodern.

Dem vet jag ingenting om, svarade jag. Ingenting säkert. Jag har varit i dvärgarnas salar och talat med dem, men deras band till jättarna är uråldriga och deras gemensamma historia allt annat än vänskaplig. Men där sades det mig att även jättarna kom till gudarnas kamp och att de sedan lämnade slagfältet och for norrut. Men detta är bara dvärgarnas ord och jag vet inte vilken väg jättarna tog.

Jag ljög då, det nekar jag inte till, för jag visste mycket väl, men det är en sanning som inte rör någon i denna världen om de inte själva förmår söka efter den.

Tvillingbrodern skrattade åt mina ord och vägrade tro på mig. Den enda legend jag sett bli sanning är du, sade han och klappade sin bror på axeln, men Svartöga var inte säker.

Om dvärgarna seglade sina långbåtar från slagfältet kan de mycket väl ha nått kusten just här och rott uppför floden till sjön, sade han. Då stämmer både deras egna sagor och gamlingens.

Men inte legenderna om guld och tempel ute på ön, sade han som dräpte drakarna och jag visste redan innan att han skulle låta besviken.

Kanske var det då jag begick misstaget. Jag väljer att tro det.

Jodå! sade jag för att muntra upp honom. Jag vet ingen som varit där ute, men gå ner till stranden i kväll så ska du få se! Se hur eldarna brinner och molnen skockas. Kanske kommer du att få höra ljuden också, om vinden ligger på.

Då mötte jag de svarta ögonen och insåg att jag sagt fel. Att jag gett dessa tre mer sanning än de klarade av och att en av dem var dömd. Men tvillingbrodern skakade på huvudet och skrattade åter åt mina ord.

Står du och säger att det finns en hel civilisation där ute i sjön? sade han. Varför har inte era herrar erövrat den i så fall?

Jag vet inte, svarade jag. Jag är ingen härskare, jag vet inte ens om legenderna är sanna. Jag är bara den som berättar.

Tvillingbrodern skakade på huvudet igen och såg bort från mig. Det var då jag gjorde mitt andra val och med ett tack i ryggen lämnade tältet.

Är jag en mördare nu? tänkte jag den natten. Vissa skulle nog säga att jag redan var det, eller att jag åtminstone blev det senare, på alla de där slagfälten, men det skulle Svartöga aldrig ha kallat mord. För honom var det krig.

Den natten, när jag skickat han som dräpte drakarna mot döden med mina ord, gick jag ner till ån och ställde mig på bron. Jag minns inte vad jag tänkte, men det kan inte ha varit mycket annat än vad mina ord skulle betyda. Det var som om allt jag visste hade kommit om intet. Jag visste vad som skulle ske och ändå kunde jag inte förutse att det var mina ord som skulle jaga honom ur världen.

Jag stod där och såg ner på den mörka fläck jag visste var den åtkomliga holmen och jag funderade på om det var möjligt, bara man vågade.

Han som dräpte drakarna vågade.

Jag har kämpat vid din sida i mer än trettio år, sade han morgonen efter, medan knektarna lade ner hans packning i båten. Jag har gått din väg och dina strider har varit mina. Jag stred vid Rakhvann, jag till och med bar din brors kropp från slagfältet. Det är dags för mig att gå min egen väg nu.

Jag klandrar dig inte, sade Svartöga då. Jag försöker inte hindra dig. Du väljer din väg liksom jag väljer min och ingen har rätt att hindra dig. Men tänk dig noga för, ty snart bryter vi upp och vi kommer inte att vända om. Går du så skiljs vi åt och tusen mil kommer att läggas mellan oss.

Och det blev så. Jag vet inte om jag handlade rätt som gav dem sanningen, eller de delar av den jag trodde de skulle klara av. Han som dräpte drakarna gav sig av, jag såg honom lägga ut från stranden, och han kom aldrig tillbaka. Den kvällen, när jag valde vilka delar av sanningen de skulle få, var mina ord som en mördares kniv. Tre barn förlorade sin far, en kvinna sin make och den svartögde konungen sin närmaste vän.

Igår återfann jag trädet vid ån.

Det är märkligt. Ån rinner genom slättlandet, kantad av tunna trädmurar, och just här, där jag en gång levde, fast det var längesedan nu, är det som ett inre delta. Små öar, trädbevuxna, snåriga och vissa av dem till synes ogenomträngliga, men det finns en liten en, mitt i strömmen, som man kan nå genom att hoppa på några andra. Och där står trädet. Man måste vara modig, men det har jag blivit nu. Inte förrän man mött helvetet kan man bli modig, eftersom ingenting kan skrämman en längre. Då stod jag på den smala bron nedanför laxrännan och såg på den här ön, den som man kan komma till via andra, och önskade att jag skulle våga, men det gjorde jag inte. Många år. Nu, när jag inte fruktar något har jag

vågat och jag sitter under trädet och stirrar på platsen där jag en gång stod. Länge sedan.

Jag sprang över broarna och dammarna, tittade på när de andra fiskade i ån, vandrade längs dess sträckning för att se var den tog slut utan att förstå att den aldrig gjorde det. Min morfar tappade bort mig där en gång och grät av förtvivlan.

Jag stod på bron och såg ner på forsen. Vandrade längs åns sträckning fast jag visste att inget slut fanns, och upptäckte att avståndet krympt. Jag stirrade längtansfullt ut mot holmarna, men vågade inte.

Jag sitter på den lilla holmen och ser ån forsa förbi, under bron och bort. Jag har vågat, äntligen, och vunnit all vetskap jag behöver.

Tredje gången är det och många dagar sedan var det nu. Jag överlevde det stora slaget där tvillingbrodern stupade och lämnade sin brors ärorika krigsbana. Jag såg honom inte dö, men svaren hade jag, redan innan trummandet började, långt innan vi började gå visste jag svaret. Men jag berättade inget, inte då, för sanningen hade de aldrig klarat. Inte tror jag gamle Svartöga hade sänkt sina fanor bara för att rädda sin bror. Det tror jag inte. Och jag känner honom. Bättre än alla andra, fast vi bara talats vid en gång.

Jag tittar med halvslutna ögon på platsen där jag en gång stod, och jag vet att för mig finns ingen förlåtelse, inga räddningar. Gränsen finns där, och den är jag inte rädd för. Jag korsade en värre gräns en gång och förlorade förlåtelsen, men bortom den här gränsen finns varken förlåtelse eller förlust.

Jag önskar jag haft modet den gången.

Jag kommer aldrig att lämna den här platsen.